

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยแบบพรรณนาเชิงสหสัมพันธ์ (correlational descriptive research) เพื่อศึกษาการจัดการภาวะเสี่ยงของหัวหน้าหอผู้ป่วย ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและประสบการณ์การปฏิบัติงานกับการจัดการภาวะเสี่ยง และปัญหาอุปสรรคในการจัดการภาวะเสี่ยงของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากร

ประชากรของการวิจัยครั้งนี้ คือ หัวหน้าหอผู้ป่วย หัวหน้าหน่วย และพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติหน้าที่แทนหัวหน้าหอผู้ป่วยหรือหัวหน้าหน่วย ของฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ซึ่งปฏิบัติงานในระหว่างวันที่ 8-20 สิงหาคม 2544 จำนวนทั้งสิ้น 110 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดการจัดการภาวะเสี่ยงของวิลสัน (Wilson, 1992) ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภาวะเสี่ยงที่มีต่อบุคลากรทางการแพทย์ ประกอบด้วยเนื้อหา 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา การฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการจัดการภาวะเสี่ยงและระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ปัจจุบัน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการจัดการภาวะเสี่ยงของหัวหน้าหอผู้ป่วย ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดของวิลสัน เป็นแบบวัดประมาณค่า (rating scale) ใน 5 ระดับ คือ ปฏิบัติได้น้อยมาก หรือไม่ได้ปฏิบัติเลย ปฏิบัติได้ค่อนข้างน้อย ปฏิบัติได้เป็นบางครั้ง ปฏิบัติได้ค่อนข้างบ่อย และ ปฏิบัติได้บ่อยมากหรือเป็นประจำ ซึ่งคำถามทั้งหมดเป็นคำถามทางบวก โดยแต่ละข้อคำถามมี 5

คะแนนเรียงตามลำดับโดยให้ปฏิบัติได้น้อยมากหรือไม่ได้ปฏิบัติเลย เป็น 1 คะแนน ไปจนกระทั่ง ปฏิบัติได้บ่อยมากหรือเป็นประจำ เป็น 5 คะแนน จากนั้นหาค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมทั้งหมด

การแปลค่าคะแนนการจัดการภาวะเสี่ยงโดยรวม กระทำโดยการนำคะแนนเฉลี่ยมา แปลค่า โดยมีเกณฑ์ดังนี้ (ประคอง กรรณสูต, 2542)

คะแนนเฉลี่ย	ระดับการจัดการภาวะเสี่ยง
1.00 – 1.49	ต่ำมาก
1.50 – 2.49	ต่ำ
2.50 – 3.49	ปานกลาง
3.50 – 4.49	สูง
4.50 – 5.00	สูงมาก

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามปัญหาและอุปสรรคในการจัดการภาวะเสี่ยง เป็นคำถามปลาย เปิดให้เลือกตอบใน 2 ลักษณะ คือ “มี” หรือ “ไม่มี”

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การหาความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาของแบบสอบถาม (content validity)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามส่วนที่ 2 และ 3 ไปตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาโดยการ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ได้แก่ อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ จำนวน 3 ท่าน และผู้บริหารทางการพยาบาล ของโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ซึ่ง มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดการภาวะเสี่ยง จำนวน 2 ท่าน ตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะ จากนั้น ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำมาหาค่าดัชนีความตรงด้านเนื้อหา (content validity index) ได้ค่าความตรงด้านเนื้อหาเท่ากับ .93

การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (reliability)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงตามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ไปทดลองใช้กับหัวหน้าหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงพยาบาลรามาริบัติ จำนวน 15 คน โดยวิธี ทดสอบซ้ำ (test-retest method) ด้วยการวัดซ้ำในหัวหน้าหอผู้ป่วยกลุ่มเดียวกัน โดยวัดห่างกัน 2 สัปดาห์ แล้วนำมาหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ได้ค่าความเชื่อ มั่นเท่ากับ .74

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการดำเนินงานตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือจากคณะบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงคณะบดีคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ และขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำหนังสืออนุญาตให้เก็บข้อมูลจากคณะบดีคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เสนอผ่านหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วย ข้อความขออนุญาตเก็บข้อมูล ข้อความแสดงการพิทักษ์สิทธิของผู้ตอบแบบสอบถามและแบบวัดการจัดการภาวะเสี่ยง พร้อมหนังสืออนุญาตให้เก็บข้อมูล ผ่านถึงหัวหน้างานการพยาบาลเพื่อขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามให้แก่หัวหน้าหอผู้ป่วยและหัวหน้าหน่วย จำนวน 110 ฉบับ พร้อมกันนี้ผู้วิจัยได้แนบจดหมายแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อความการขอความร่วมมือจากหัวหน้าหอผู้ป่วยและหัวหน้าหน่วยตอบแบบสอบถาม และแจ้งให้ทราบว่าแบบสอบถามจะไม่มีผลต่อผู้ตอบทั้งโดยส่วนตัวและในหน้าที่การงาน คำตอบที่ได้จะถูกเก็บไว้เป็นความลับและข้อมูลที่ได้จะนำเสนอโดยภาพรวมเพื่อประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอรับแบบสอบถามคืนภายในระยะเวลา 2 สัปดาห์
4. กรณีที่ผู้วิจัยไม่ได้แบบสอบถามคืนตามกำหนดเวลา ผู้วิจัยได้ติดตามแบบสอบถามจากผู้ตอบแบบสอบถามโดยตรงและทางโทรศัพท์ จึงได้แบบสอบถามคืนมาจำนวนทั้งสิ้น 107 ฉบับ
5. นำแบบสอบถามที่รวบรวมคืนมาได้ ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ ได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ จำนวน 103 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.64 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด จากนั้นนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS/FW (Statistical Package for the Social Sciences / for Windows) และใช้สถิติวิเคราะห์ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การจัดการภาวะเสี่ยงของหัวหน้าหอผู้ป่วยวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. ความสัมพันธ์ระหว่าง วุฒิการศึกษา และการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการจัดการภาวะเสี่ยงกับการจัดการภาวะเสี่ยงของหัวหน้าหอผู้ป่วย วิเคราะห์ด้วยสถิติสหสัมพันธ์แบบพอยท์ไบซีเรียล ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วย กับการจัดการภาวะเสี่ยง วิเคราะห์ด้วยสถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

การแปลค่าระดับของความสัมพันธ์ กระทำโดยการนำค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มาแปลค่าโดยมีเกณฑ์ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2534)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	ระดับความสัมพันธ์
$\geq .90$	สูงมาก
.70- .89	สูง
.30- .69	ปานกลาง
.10- .29	ต่ำ
$< .10$	ไม่มีความสัมพันธ์

4. ปัญหาอุปสรรคในการจัดการภาวะเสี่ยง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ แยกออกเป็นรายชื่อ โดยนำค่าร้อยละของประชากรที่พบปัญหาอุปสรรค มาแปลค่า ดังนี้

ร้อยละของประชากร	ระดับของปัญหาอุปสรรค
≥ 50	มาก
< 50	น้อย